

2001 YILI OCAK-ŞUBAT DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, “[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye’nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)” başlıkları altında yer almaktadır.

2001 yılı Ocak-Şubat döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde dış ticaret açığı % 5,1 oranında azalarak 2.091 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 4,5,
- bavul ticaretinin % 20,7 artmasına karşın,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 3,7 oranında artmasıdır.

Diğer taraftan, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 27,3 oranında artarak 1.267 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 1.209 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 824 milyon ABD doları açık ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

2000 yılı Ocak-Şubat döneminde, 406 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 4.960 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 490 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 5.194 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 272 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 7.164 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde, 189 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 7.285 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Bu gelişmeler sonucunda, 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 2.204 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde % 5,1 oranında azalışla 2.091 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak-Şubat 2000	Ocak-Şubat 2001	% Değişim
İhracat FOB	4.960	5.194	4,7

Bavul ticareti	406	490	20,7
İthalat FOB	-7.164	-7.285	1,7
Altın ithalatı	-272	-189	-30,5
Dış Ticaret Açığı	-2.204	-2.091	-5,1

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 1.6 oranında artarak 440 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 61,6 oranında artarak 551 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer** mal ve hizmet gelirleri ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 0,8 oranında artışla 1.732 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **turizm giderlerinin** % 4,9, **faiz giderlerinin** % 48,6 oranında artmasına karşın, **diğer** mal ve hizmet giderleri % 34,2 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 257, 1.226 ve 825 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılı Ocak-Şubat döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 2,8 oranında azalarak, 724 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2001 yılı Ocak-Şubat döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.363 milyon ABD doları artarak 1.825 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 315 milyon ABD doları azalarak 227 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 1.598 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 1.740 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilirken**, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 446 milyon ABD doları tutarında tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 108 milyon ABD doları ve 27 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 102 milyon ABD doları ve 2.821 milyon ABD doları net satım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 1.530 milyon ABD doları net giriş, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde ise 2.402 milyon ABD doları tutarında net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 120 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde ise 243 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **Uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 1.866 milyon ABD dolarından 1.688 milyon ABD dolarına düşmüş olup, söz konusu azalış, genel hükümetin borçlanmasındaki 225 milyon ABD dolarlık ve bankaların borçlanmasındaki 26 milyon ABD dolarlık azalıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 2.115 milyon ABD dolarından 1.892 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 129 milyon ABD doları tutarında artış, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde ise 39 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 246 milyon ABD doları tutarında, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde ise 33 milyon ABD doları yurtdışına kredi açılmıştır. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, sırasıyla, 1.179 milyon ABD doları ve 1.902 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 364 milyon ABD doları artış olurken, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 1.432 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde net 20 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 1.025 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlere ait **Ticari krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde net 106 milyon ABD doları kullanım, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde ise net 495 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde net 76 milyon ABD doları geri ödeme, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde ise net 249 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 51 milyon ABD doları net kullanım ve 1.270 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir..

Mevduat hesapları, 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 313 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 162 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2000 yılı Ocak-Şubat döneminde 313 milyon ABD doları artarken, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 630 milyon ABD doları azalmıştır.

2001 Şubat ayında IMF'den 2000 Aralık ayında açılmasına karar verilen 7.6 milyar ABD dolarlık ilave kaynak imkanı (SRF) kredisinin ikinci dilimi 1.100 milyon ABD doları ve 1999 Aralık ayında imzalanan Stand-by anlaşması kapsamında 315 milyon ABD doları tutarında kredi dilimi kullanılmıştır.